

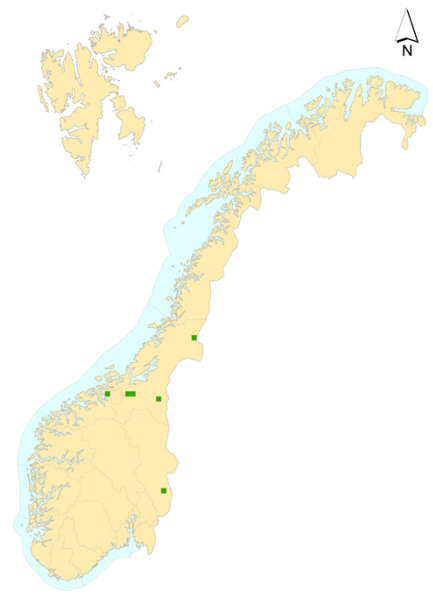
Beslutningsgrunnlag for sumphodenål *Chaenotheca hygrophila* Tibell

Bakgrunnsinformasjon

Sumphodenål er en ørliten, knappenålslav som består av små lyse korn (ca. 0,03 mm i diameter) og et knappenålsformet fruktleieme som er mest svart og 0,9-1,3 mm langt. Kornene danner et melaktig belegg på overflaten av substratet. Arten vokser på død ved av furu og gran.

Det er antydnet at den er fuktighetselskende, men det ser ikke ut som den krever nærhet til fossesprøyt. Arten er knyttet til NiN-typene blåbærfuktskog (T23-6), småbregnefuktskog (T23-7) og høgstauteskog (T4-18).

Mykobionten (soppkomponenten) lever i symbiose med grønnauger i slekta *Trebouxia*. Arten er svært vanskelig å identifisere, spesielt i felt, ettersom avansert kjemisk analyse og høy taksonomisk kompetanse er påkrevd for sikker artsbestemmelse. Naturtypen kystgranskog er viktig for arten.

Antall individer	240
Antall lokaliteter	6
% europeisk bestand	25-50%
% verdens bestand	<1%

Status

Arten har status sterkt truet (EN) i Norsk rødliste for arter 2015 (2010: sterkt truet (EN); 2006: sterkt truet (EN)).

Arten forekommer på seks lokaliteter spredt i kommunene Lierne, Meldal, Midtre Gauldal/Melhus og Tydal i Trøndelag, Surnadal i Møre og Romsdal, og Grue i Hedmark. Forekomsten i Surnadal (på alm) er ikke fullt ut bekreftet. Hovedutbredelsen er moderat godt kjent, mens detaljutbredelse er langt dårligere kjent.

Påvirkningsfaktorer

Artsdatabankens liste over påvirkningsfaktorer er benyttet. Følgende påvirkningsfaktorer er viktige for arten:

	Påvirkningsfaktor	Utdypende beskrivelse	Tidsrom	Omfang	Styrke
Påvirkningsfaktor 1	Skogsdrift, hogst og skjøtsel	Den mest åpenbare påvirkningsfaktor er fjerning av vertstrær gjennom hogst, enten det er tradisjonelt skogbruk eller vedhogst, noe som fører til begrensede mengder med naturlig død ved av furu og gran, og dermed begrenset tilgang til stående døde stammer med de riktige mikrøkologiske forholdene.	Pågående	Minoriteten av populasjonene påvirkes (< 50%)	Ukjent

Mål og nullalternativ

Målet for arten er å gå ned én rødlistekategori på Norsk rødliste for arter i 2035, noe som tilsvarer sårbar (VU). For å nå målet må følgende delmål oppfylles:

Mål for arten	Populasjonsegenskap	Målsetting per 2035 (hva må til)	Nullalternativ per 2035
Delmål 1	Antall reproduserende individ	>250	<240
Delmål 2	Forekomstareal (km ²)	>500	<500
Delmål 3	Lokaliteter	>10	<7

Kunnskapshull

Generelt er det lite kunnskap om artens habitatøkologi, generasjonstid, konkurransevne og spredningsevne.

Prosjekter som vil dekke andre kunnskapshull hos arten:

Prosjekt	Navn	Kategori	Beskrivelse	Innhold
Prosjekt 1	Feltbefaring av potensielle hittil ukjente lokaliteter for arten, samt analyser i laboratorium	Artens utbredelse og status som art	Da artens få kjente forekomster er spredt over et betydelig areal, både på bartrær og lauvtre, samtidig som arten er blitt mangelfullt ettersøkt, virker det sannsynlig at det finnes uoppdagede bestander av arten. Feltundersøkelser med kompetent personale vil kunne gi en ytterligere økning i antall lokaliteter og av populasjonsstørrelse på kjente og hittil ukjente lokaliteter. Undersøkelsene bør i første omgang rette seg mot nærområdene til kjente lokaliteter, deretter i lignende ller hvor mikroøkologiske forhold ser ut til å være godt egnet for denne arten.	Arbeidet krever innsamling i felt og etterarbeid med artsbestemmelser innendørs. For detaljer se kunnskapsgrunnlaget.

Tiltak

For å nå delmålene vil følgende tiltak bidra i positiv retning. Tiltakene er beskrevet, og anslag for tiltakskostnader er angitt for perioden fra tiltakene antas igangsatt (2019) og fram til 2035.

Tiltak	Navn	Beskrivelse	Påvirkningsfaktor	Varighet av tiltak	Nåverdi av tiltakskostnad
Tiltak 1	Sikring av lokaliteter	Ettersom skogsdrift er ansett som største trussel bør kjente lokaliteter for arten sikres mot skogdrift og andre potensielle trusler.	1	Permanent	Kostnadene er ukjente
Tiltak 2	Oppformering <i>in situ</i>	Ettersom arten produserer rikelig med diasporer, vil et aktuelt tiltak være å samle inn diasporer fra levedyktige individer, uten å påvirke individenes levedyktighet.	1	Flerårig	Trolig lave til middels kostnader

Tiltaksanalyse – tiltakspakker

Det er ikke mulig å foreslå tiltakspakker med mer enn 50% sannsynlighet for måloppnåelse.

Samlet vurdering og anbefaling

Det anbefales kunnskapsinnhenting gjennom de beskrevne prosjekt 1.

Det blir videre viktig, inntil mer kunnskap innhentes, å sikre de kjente lokalitetene.

I tillegg vil et egnet tiltak være å oppformere arten.

Aktuelle virkemidler

For å utløse anbefalte tiltak er aktuelle virkemidler beskrevet i tabellen under.

Nr	Virkemiddel	Tiltak	Beskrivelse	Bidrag til måloppnåelse
11.1.3	Områdevern (naturreservat)	1	På privat grunn vil dette gjennomføres som frivillig vern av skog.	Hovedvirkemiddel. Virkemiddelet vil gi en sikring av de en del av de aktuelle lokalitetene. Virkemiddelet gir en sterk sikring og det er viktig å få noe større vernedekning enn i dag.
12.2.2	Ny driftspost - Trua natur	2	Oppformering In-situ	Supplerende virkemiddel.
11.2.1	Prioritert art med funksjonsområde	1	Opprette forskrift om prioritert art med økologisk funksjonsområde etter naturmangfoldloven (Nml §§ 23 og 24)	Hovedvirkemiddel i tillegg til områdevern.
141.2	Veiledning	1	Gjelder utarbeidelse av veiledning om Meldeplikt i skog (skogloven). Formålet med meldeplikt for sumphodenål er å unngå skogbrukstiltak som kan føre til tilstandsreduksjon eller ødeleggelse av lokaliteter for arten. Jfr også meldeplikt for kystgranskog.	Hovedvirkemiddel.
11.9	Privatrettslige virkemidler	1		Hovedvirkemiddel.

Samlet vurdering og beskrivelse av virkemiddelpakke

De vurderte virkemidlene vil kunne bidra i positiv retning for bevaring av arten, men sannsynlighet for måloppnåelse kan ikke tallfestes.

Kjennskapen til artens utbredelse er per i dag ikke tilstrekkelig nok til at prioritert art kan forsvares som virkemiddel. Ukjent måloppnåelse gjør også at vi ikke anbefaler iverksettelse av et slikt virkemiddel nå.

Eksisterende forekomster sikres med at det opprettes vern av lokaliteter som en del av det frivillige skogvernet evt en privatrettslig avtale om vern ikke lar seg gjennomføre.

Meldeplikt betyr at kommunen avgjør om bestanden skal avvirkes eller ikke. I en ny veileder vil det bli fremgå at lokaliteter med sumphodenål omfattes av meldepliktorningen.

Det anbefales oppformering finansieres gjennom ny driftspost for trua natur.

Vi anbefaler det innhentes ytterligere kunnskap (prosjekt 1).

Anbefalt virkemiddelpakke

Nr	Virkemiddel
12.2.2	Ny driftspost- Trua natur
11.9	Privatrettslige virkemidler
11.1.3	Områdevern (naturreservat)
141.2	Veiledning (meldeplikt skog)

Sannsynlighet for måloppnåelse	Under 50 %. (Ett trinn forbedring; fra EN til VU)
--------------------------------	---

Kostnader	"Trolig lave til middels" + "Kostnadene er ukjente"
-----------	---

Anbefalte prosjekter

Prosjekter som vil dekke identifiserte kunnskapshull hos arten.

Prosjekt	Virkemiddel nr.**	Virkemiddel
1	12.2.2.	Ny driftspost- Trua natur